

τὸν ιθαγενῆ, δὲν ἔξαρτῶνται ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, ἀλλὰ καθίστανται ἄλλη Ἀγγλία, ισότιμος πρὸς τὴν μητρόπολιν, ἐλευθέρα ἑστατικῶς καὶ σύμμαχος αὐτῆς ἐν καιρῷ κινδύνου. Εκάστη τῶν πάντες ἀπεράντων ἀποικιῶν τῆς Αὐστραλίας, ὥπερ καὶ ὁ Καναδᾶς καὶ αἱ λοιπαὶ μεγάλαι τῆς Ἀγγλίας ἀποικίαι, ἔχουσιν ἴδιαίτερον κοινοβούλιον καὶ ἴδιαίτερον μπουργεῖον. Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἄγγλου διοικητοῦ, τοῦ ὀνόματι μόνον ἀρχοντος ἑκάστης ἀποικίας, φέρει μᾶλλον μεσιτικόν, οὕτως εἰπεῖν, χαρακτήρα καὶ ἐκδηλοῦται κυρίως μόνον προκειμένου περὶ ἐμπορικῶν διαφορῶν πρὸς τὴν μητρόπολιν. Καὶ πραγματικῶς ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ὅλην αὐτῆς τὴν προσοχὴν στρέφει κυρίως ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν τῆς συμφερόντων ἐν ταῖς ἀποικίαις, διότι γνωρίζει ὅτι ἡ καρδία τοῦ

κράτους, ἡ Ἀγγλία, τότε μόνον δύναται νὰ ἐργασθῇ δραστηρίας, ἐὰν ἀκωλύτως ἐργάζωνται οἱ τὸ ζωόφορον αἷμα διοχετεύοντες ὄχετοι. Τοιωτές οὖσι τῆς αὐτονομίας καὶ αὐθυπαρξίας τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀγγλίας (μεγαλειτέρας δηλαδὴ παρ' ὅσην ἀπαιτεῖ ἡ Ἰρλανδία), ἡ μητρόπολις δὲν δύναται ἐν πολιτικοῖς ζητήμασιν, ἀτιναὶ ἀμέσως ἀπτόνται τῶν συμφερόντων τῶν ἀποικιῶν, νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἴδιαν θέλησιν, ἀλλὰ μόνον μειλιχίως καὶ λίαν προσεκτικῶς νὰ ἐπέμβῃ ἐκν δὲν θέλῃ νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ἰδῃ τὰς ἐν Ἀνατολῇ καὶ Δύσει θυγατέρας τῆς ἀκολουθούσας τὸ παράδειγμα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἀρνουμένας αὐτῇ πᾶσαν ὑποταγὴν καὶ συμμαχίαν.

* * *

Σ Α Π Φ Ω.

(ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ.)

(συνέχεια.)

Ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τοῦ ἄλγους δὲν ἡδύνατο πλέον δὶς Πιττακὸς νὰ ἔξαπολούμησῃ καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον διὰ ν' ἀποκρύψῃ τὰ δάκρυά του, ἐν ὧ πάντες οἱ παριστάμενοι κατελήφθησαν ὑπὸ ἀρρήτου συγκινήσεως. Ἀφ' οὗ δὲ συνῆλθεν ὀλίγον δὶς Πιττακός, ἔξηκολούμησε πάλιν: „Ἄυτὰ τὰ κάμνει ἡ τάξις τῶν εὐπατριδῶν τῆς Μιτολήνης καὶ ὅχι μόνος δὲ Ἄλκαϊος! Καταδιώκουσι τὰς θυγατέρας μας, εἰς βάλλουσιν εἰς τὰς οἰκίας μας, διαφεύγουσι τὰς γυναικάς μας, συμποσιάζουσι καὶ εὐωχοῦνται φάλλοντες σάτυρικὰ ἄσματα κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχόντων του, σπαταλῶσι τὰ χρήματα, ὅταν τὰ ἔχωσι, καὶ ὅταν δὲν τὰ ἔχωσι τὰ δανείζονται παρὰ τοκογλύφων ἐπὶ μεγάλῳ τόκῳ. Περιφέρονται πλουσίως ἐνδεδυμένοι καὶ κεκαλλωπισμένοι καὶ ποδοπατοῦσι πάντα, ὅν τινα ἥθελον τύχει ἐργάζομενον! Περιφρονοῦσι τὴν ἐργασίαν, δι' ἣς πλουτεῖ δὲ λαός, καὶ προτιμῶσι τὴν ἀργίαν, δι' ἣς μοιάνουσι καὶ τοὺς οἰκίους τῶν πλουσιωτέρων μας πολιτῶν, καθιστῶντες αὐτοὺς μιμητάς των! „Αμα ὡς εὑρωσιν εἴνουν εὐκαιρίαν, ἔγειρουσι τὴν κεφαλήν των καὶ ἐλπίζουσι ν' ἀρπάσωσι τὴν δύναμιν ἀπὸ τῶν χειρῶν μας! Διὰ τοῦτο λέγω, ὡς ἄνδρες, νὰ διώξωμεν αὐτούς! Νὰ τοὺς διώξωμεν δύλους! Ἐγὼ τούλαχιστον πάραιτομαι τῆς θέσεώς μου καὶ ἐγκαταλείπω αἵριον τὴν πόλιν, ἐὰν δὲν παραδεχθῆτε τὴν πρότασίν μου!”

Ζωηρὰ ἐπιδοκιμασία ἐπέστεψε τοὺς λόγους τοῦ Πιττακοῦ, τὸν ὅποιον πάντες περιεκύλωσαν, σφίγγοντες μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως τὴν χεῖρά του. Καὶ αὐτὸς δὲ Χοίριος μετεπεισθῆ καὶ ἐδήλωσεν, διὰ τῶρα συνεφώνει πληρέστατα πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Πιττακοῦ.

Μεθ' ὁ ἐγένετο σύσκεψις περὶ τῶν ἀναγκαίων μέτρων. Τὰ μέλη τῶν διαφόρων συντεχνιῶν καὶ οἱ κάτοικοι ἑκάστης συνοικίας ὥφειλον, ἀφ' οὗ μάθωσι κρυφίως πάντα ὅσα συνέβησαν καὶ ἀπεφασίσθησαν τὸ ἐσπέρας τοῦτο, νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν τελετὴν μὲν κεκρυμένα ὅπλα, ἐν ὧ δὲ Πιττακὸς ἀνέλαβε κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς πομπῆς πρὸς τὸ ιερόν τῆς θεᾶς νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα τῆς ἐπιμέσεως.

“Οτε δὲ ὁργὰ πλέον ἀπεχωρίσθησαν οἱ ἄνδρες, ἔτρεξεν δὶς Πιττακὸς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Εὐδώρας, ὅπου μέχρι βαθείας νυκτὸς ἔμεινε πλησίον τῆς θρηνούσης μητρὸς παρὰ τὸ πτῶμα τῆς μνηστῆς του, καὶ ἤγρυπνησε θρηνῶν καὶ αὐτὸς καὶ ὁλοφυρόμενος. Μόλις δὲ ὅτε ἤρχισε ν' ἀνατέλλῃ ἡ ἡμέρα ἀφῆκεν ὡχρὸς καὶ τεθλιμμένος τὴν πένθιμον οἰκίαν.

Ἡ δρόσος τοῦ πρωῖνοῦ ἀέρος ἐνέχυσε νέαν ζωὴν εἰς τὴν καταπεπονημένην καρδίαν του καὶ ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἡμέρας, τὰ δόπια ἔφερον αὐτὸν εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐνθάσεως τοῦ ἐπικινδύνου σχεδίου, δι' οὗ ἐσκόπει ν' ἀφοπλίσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ ἀκινδύνους τοὺς ἀριστοκράτας τῆς πατρίδος του. Διότι δὲν ἡδύνατο νὰ τὸ ἀποκρύψῃ, διὰ τὸ τάξις αὐτῇ ἐπρεπε εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως νὰ πέσῃ μίαν φορὰν καὶ νὰ ἔξουδετερωμῇ, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ καὶ εὔκολος ἡ ἐφαρμογὴ τῶν μεταρρυθμίσεών του. Τί ἥθελεν δύμας γίνη, ἐὰν οἱ ἀνθρώποι οὕτως τὴν τελευταίαν στιγμὴν μετέβαλον τὰ σχέδιά των; Ἐὰν ἔρχοντο εἰρηνικοί καὶ ἀσπλοί οἱ εἰς τὴν ἑρτήν, δὲν θὰ ἐβλάπτετο τὸ πολιτικόν του κύρος καὶ γόντρον, ὡς ταράξαντος ἀσκόπως τὴν θείαν λατρείαν; Ἐὰν δὲ οἱ εὐγενεῖς ἐπετίθεντο ἐνώριτερον καὶ κατελάμβανον ἀνέτοιμους τοὺς πολίτας καὶ ἐνίκων αὐτούς, ὅπερ δὲν ἦτο ὁπαδήποτε πιθανόν, ἐπειδὴ πάντες εἶχον λάβει εἰδήσιν περὶ τῆς προδέσεως των, δὲν θὰ ἔχανε διὰ παντὸς τὴν ὑπόληψίν του καὶ δὲν θὰ κατεστρέψετο ὅλον τὸ ἀναμορφωτικόν του οἰκοδόμημα;

Τοιαῦτα διαλογίζομενος δὶς Πιττακὸς ἐφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν κοιτῶνά του ἐξέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπέτεινε τὴν ἔξης δέησιν:

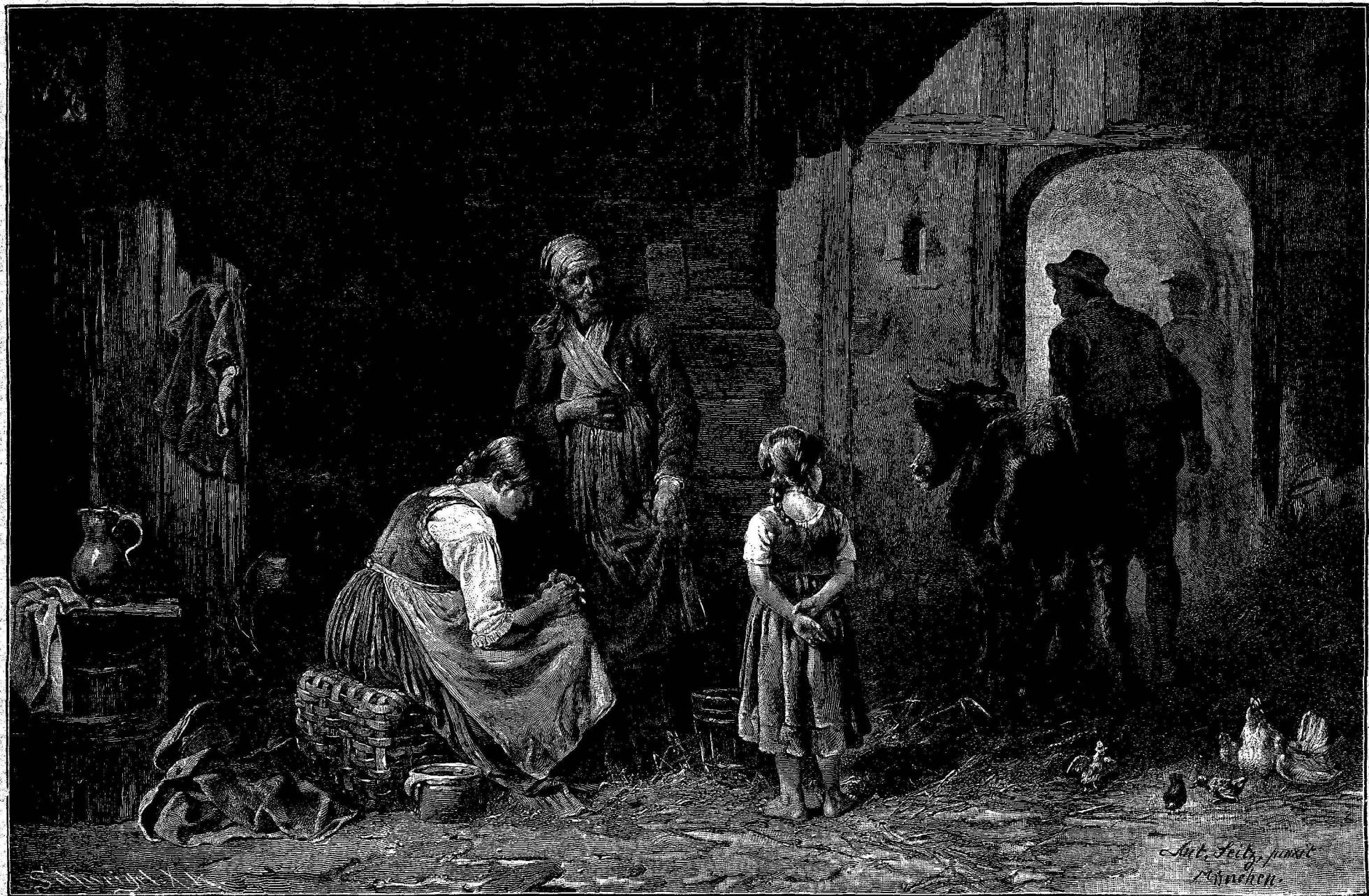
„Ω Ζεῦ, πάτερ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, δὲ ἀγρυπνῶν ἐπὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας καὶ προστατεύων τὴν πόλιν ταύτην, μὴ ἀνεχθῆς νὰ χυθῇ αἷμα πολιτῶν καὶ δός νὰ τελεσθῇ ἀκόπως τὸ ἔργον, δι' οὗ σκοποῦμεν νὰ παράσχωμεν εὐημερίαν καὶ εἰρήνην εἰς τὴν πολυπάθη ταῖς τενάζουσαν πατρίδα μας!“

X.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ Σαπφώ εἶχε τὸ τελεταῖον ἐπισκεφθῆ τὴν Ἡριναν, μετὰ τὸ πέρας τοῦ μαθήματος ἐν τῷ „Θαλάμῳ τῶν Μουσῶν“ εἰσῆλθεν αἰφνίς ἡ ἀπιστήσασα μαδητρία Γύριννα καὶ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τῆς ποιητρίας, διὰ τὸ τῆς θεᾶς ἀνακοινώσῃ μίαν εἰδήσιν. Ἐλαβε τὴν Σαπφώ ἀπὸ τῶν βραχιόνων καὶ τῇ εἰπε θλιβερῶς:

— Γνωρίζεις, Σαπφώ, διὰ μέσην ὅλης της ἡμέρας ἔξορίζονται δόλοι οἱ εὐγενεῖς ἀπὸ τῆς Μιτολήνης, σὺ ἐπίσης καὶ ὅλη σου ἡ οἰκογένεια;

— Πῶς; — ἀνέκραξεν ἐμβρόντητος ἡ Σαπφώ — μ' ἐκ-

Η ΚΑΤΑΣΧΕΘΕΙΣΑ ΑΓΕΛΑΣ.

Εἰκων ώπο Ant. Seitz.

πλήττεις καὶ μὲ τρομάζεις, Γύρινα! Εἶνε ἀλήθεια; Καὶ διὰ τί; Τί ἐπράξαμεν πακόν;

— Σιωπή, σιωπή, Σαπφώ μου, δέ Λύσανδρος μοὶ εἴπε τὸ μυστικὸν καὶ μόνον μετὰ πολλοὺς κόπους ἔλαβον ἀπὸ τὸν μνηστῆρά μου καὶ τὸν ἀδελφόν μου τὴν ἀδειαν νά σε εἰδοποιήσω καὶ νά σε συμβουλεύσω νά τὸ γνωστοποιῆσης εἰς τὸν ἀδελφόν σου Λάριχον καὶ εἰς τὴν Ἀτθίδα μας. Δι' αὐτὸ πρέπει σήμερον νὴ αὔριον ν' ἀναχωρήσητε καὶ ἀμέσως· ἐὰν θέλητε, πηγαίνομεν εἰς τὸν λιμένα διὰ νὰ εὕρωμεν ἐν πλοῖον, μὲ τὸ ὄποιον ν' ἀποπλεύσητε.

— Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Διός, τί συνέβη; — ἀνέκραξεν ἑκτὸς ἔαυτῆς ἡ Σαπφώ.

— Δὲν δύναμαι νὰ εἰπῶ τίποτε ἄλλο — ἀπεκρίθη ἡ Γύρινα θέτουσα τὸν δάκτυλον πρὸ τοῦ στόματός της.

Τότε ἔκρυψεν ἡ Σαπφώ τὸ πρόσωπόν εἰς τὰς χειράς της καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ πικρῶς. — „Φίλη, ἀγαπητή μου πατρίς!“ ἀνεφώνει κλαίουσα καὶ ὁδυρομένη. Τέλος ὅμως ἀνέλαβε τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν της καὶ λαβούσα τὴν θολίαν της συνάδευσε τὴν Γύριναν διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸν λιμένα, ὅπου ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῶν ἐν τῷ λιμένι ἡγυροβολημένων πλοίων. Μεταξὺ αὐτῶν εὑρέθη καὶ ἐν, τὸ ὄποιον τῇ ἐπαύριον ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Μεσσήνην τῆς Σικελίας, φέρον φορτίον δαφνελάιον καὶ φοινίκων. Τὸ ἐπλησίασαν καὶ ἤρχισαν νὰ διαπραγματεύωνται πρὸ τὸν ἰδιοκτήτην του, ὅπους ἐδήλωσεν ὅτι ἐσκόπευεν, ἐὰν ὁ καιρὸς ἦτο καλός, ν' ἀναχωρήσῃ, τῇ ἐπαύριον πρωΐ, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει μετὰ μίαν ἡμέραν, παρεκίνησε δὲ τὴν Σαπφώ νὰ ἐπιβιβασθῇ πρὶν ἡ ἀκόμη δύση δὲ λιος, ἀφ' οὗ προηγουμένων στείλῃ τὰς ἀποσκευάς της. Μετὰ τοῦτο ἐπανέκαμψαν αἱ γυναῖκες εἰς τὰ Ἰδια.

Ἡ Σαπφώ ἡγχαρίστησε τὴν πρώην μαθήτριάν της καὶ ἀπῆλθε μόνη εἰς τὴν οἰκίαν της. Εἰςήλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά της, ὅπου ἐκάθητο τὸ ἐνίσεατές θυγάτριόν της, ἀμερίμνως παῖζον μὲ τὰ ἀδύρματά του. Ἡ Κλεῖς ἦτο τὸ ἐκμαγεῖον τῆς μητρός της, παρ' ἣς εἶχε κληρονομήσει τὰ ἐκφραστικὰ καὶ λεπτοφυῆ χείλη καὶ τοὺς ἀκτινοβόλους ὄφθαλμούς. Ἡ Σαπφώ τὴν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρός, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸ προαύλιον καὶ τῇ εἶπε μὲ ἀλγενῆ συγκίνησιν.

— Ἰδέ, τέκνον μου, τὰς στήλας αὐτὰς καὶ ἵδε αὐτὰς προεκτικῶς, διότι μετ' ὀλίγον δὲ κάσωμεν τὴν θέαν των! Ἰδέ προσέτι τὸν θάλαμον τῶν Μουσῶν, ὅπου ἡ μήτηρ σου ἔγραφε τὰ ποιήματά της, καὶ ὅπου διήλθομεν τόσας στιγμὰς εὐτυχίας! Ἐκεῖ κρέμαται ἡ κιθάρα μου, ἡ ὅποια καὶ εἰς τὴν χαράν καὶ εἰς τὴν λύπην μου ἔμεινε πάντοτε πιστή καὶ παρήγορος φίλη μου! Ἄχ, ίσως οὐδέποτε πλέον δὲ τὴν ἐγγίσω, δταν ἐν τῇ ἀγρίᾳ τῆς θαλάσσης τρικυμίᾳ ἔχω τὸν θάνατον πρὸ ὄφθαλμῶν, ἡ πλανῶμαι ἀγνωστος καὶ περιφρονούμενη εἰς ξένην χώραν! Καὶ τὰς κομφὰς αὐτὰς θήκας πρέπει ν' ἀφήσωμεν, ὅπου ἔκειτο φυλασσόμενα τὰ χειρόγραφά μου, ὁ θησαυρὸς τῆς ζωῆς μου! Ἰδέ ἀπαξ ἔτι τὸν γλαυκὸν καὶ αἴθριον οὐρανόν, ὅπτις ἔξαπλοῦται λαμπρὸς ἐπὶ τῆς ὥραίας Λέσβου καὶ τὸν ὄποιον ἀπὸ τῆς αὔριον δὲ κάσωμεν διὰ παντός! Κράτησον αὐτὸν εἰς τὴν μνήμην σου, τέκνον μου, ἐπειδὴ ίσως ἔποι διὰ μέρας μετανιάσεις τοῦ δὲ ἦνε ἀγρία! Καὶ τώρα ἀς ὑπάγωμεν διὰ τελευταίαν φοράν ἔκει, ὅπου φυλάσσεται ἡ σποδὸς τῶν συγγενῶν μας, καὶ ἀς ἀπόχαιρετήσωμεν τὰ λείψανα τοῦ πατρός σου καὶ ὑποσχεδώμεν αὐτῷ ὅτι διὰ τὸν ἀγαπῶμεν πάντοτε καὶ πιστῶς δὲ τηρῶμεν τὴν μνήμην του! Ὡ Ζεῦ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι θεοί, δὲν δὲ δυνηθῶ νὰ ὑποφέρω τοῦτο!

Τότε ἤρχισε νὰ διλούζῃ καὶ ἡ μικρὰ κόρη καὶ ἔκλαιε καὶ ἡ Σαπφώ, περιττυχθεῖσα τὴν μικρὰν κόρην της, ἡ ὅποια μετ' ἀγάπης καὶ στοργῆς ἐστηρίζετο εἰς τὸ στήθος τῆς μητρός. Ἐπειτα ἐπροχώρησαν περαιτέρω.

“Οτε εἰςῆλθον εἰς τὸ προαύλιον διὰ νὰ προευχηθῶσιν ἐπὶ τῶν λειψάνων τοῦ πατρός, ἐνεφανίσθη εἰς ἄγγελος ἐνδεδυμένος ὡς ναύτης καὶ ἐνεχείρησεν εἰς τὴν Σαπφώ ἐπιστολικὸν κύλινδρον, τὸν ὄποιον αὕτη ἤνοιξε καὶ ἀνέγνωσεν, ἐν, ὃ δὲ ἄγγελος ἐπερίμενε μήπως λάβῃ ἀπάντησίν τινα, ἐπειδὴ δὲ κύριος του ἥθελε μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Αἴγυπτον. Ἡ ἐπιστολὴ ἦν ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ της Χαράξου καὶ ἔλεγε τὰ ἔξης:

„Χάραξος τῇ ἀδελφῇ του Σαπφοῦ.“

Εἶμαι ἀπὸ ὄκτω ἡμερῶν εἰς τὸ Αἴγυπτον καὶ ζῶ ἐν Ναυπάται, ὅπου ἡ ἐργασία μου βαίνει κάλλιστα, διότι διὰ τῆς πωλήσεως τοῦ οίνου μας σπουδαίως ηὔξησε τὴν περιουσίαν μας. Ἐν τούτοις τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον διὰ σὲ δὲ δὲ ἦνε ἡ εἰδῆσις, ὅτι ὁ πλοῦς μου ὑπῆρξε λίαν εὐτυχῆς καὶ διὰ τοῦτο ἐφαρμόσθη τοῦ μαζῆ την βασιλεύουσαν τῆς Αἰγύπτου δούλην τινὰ ἐκ Θράκης, διομαζομένην Δώριχαν, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὴν πωλήσῃ ἔκει ἀντὶ πολλοῦ χρυσίου. Δὲν δύναμαι νὰ σοι πειργάψω πόσον ὥραίον ἦν τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ πρόσωπον τῆς κόρης ταύτης. Ἡδιατέρως δύμως ἐξαισιοὶς ήσαν οἱ μεγάλοι, καστανοὶ καὶ ρεμβώδεις ὄφθαλμοί της, διὰ τῶν ὅποιων ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἡτένιζεν εἰς τὸ δέδωρ, ὥσταν ν' ἀνεζήτει εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὄποιαν εἶχε χάσει ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Ἐπειδὴ αὐτὸι οἱ ὄφθαλμοί της ήσαν τόσον στρογγύλοι, μεγάλοι καὶ ὥραῖοι ὡς βόδα, οἱ ναῦται ἀμέσως ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τῇ ἐδωκαν τὸ ἐπώνυμον „Ροδόπη“, ἔκτοτε δὲ δινομάζεται μέφ' ὅλων πλέον „Ροδόπη“. Ἐτυχέ ποτε πειρίστασις νὰ συναντήσω αὐτὴν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ νὰ τῇ, πχράσω μικράν τινα ὑπηρεσίαν. Ἐκτοτε παρετήρησα, ὅτι εἶχε μεγάλην πρὸς ἐμὲ κλίσιν καὶ μὲ προετίμα ἀπὸ δύλους τοὺς ἄλλους, ἔσον καὶ ἀν ούτοι τὴν πειρεποιούντο. Τὸ ἐσπέρας, πρὶν ἡ ἀποβιβασθῆμεν, ιστάμεθα εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου μακράν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπιβάτας, ὅτε αἴφνης ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλόν μου καὶ μετὰ δακρύων μὲ παρεκάλεσε νὰ τὴν ἐξαγράψω, διὰ νὰ μὴ πειρίσῃ εἰς χείρας βδελυροῦ τινος αἰγυπτίου ἀρχοντος. Τῇ ἐπαύριον πρωῒ συνεφώνησα μὲ τὸν Ξένον καὶ τῷ διασχεδίῳ 500 δραχμάς, τὰς ὄποιας καὶ ἔλαβεν ἀμέσως μετὰ τὴν πωλησίαν μου. Ἄφ' οὖ δὲ εὑρούμεν κατάληγλόν τινα ζενῶνα, ἔλαβον τὴν „Ροδόπη“ μαζῆ μου καὶ σκοπεύω νὰ τὴν νυμφευθῶ. Ἀλλὰ θέλομεν προηγουμένως νὰ διώμεν ἀκόμη ὀλίγον καὶ νὰ γνωρίσωμεν τὸν κόσμον ἐν Αἴγυπτῳ καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Μιτολήνην, ὅπου ἐλπίζομεν νὰ τύχωμεν παρ' ὑμῶν καλῆς ὑποδοχῆς. Θὰ χαρώμεν πολύ, ἐὰν μᾶς γράψῃς περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν, τὸ γράμμα δὲ δύνασαι νὸ τὸ στείλης διὰ τοῦ προξένου μας. Ερρωσο!

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆς κατετάραξε τὴν Σαπφώ. Ἀπέμαζε ταχέως τὰ δάκρυά της, προεκάλεσε τὰς θεραπαινίδας καὶ διέταξεν ὡς τάχιστα νὰ ἐτομάσωσιν ὅλας τὰς ἀποσκευάς καὶ νὰ θέσωσιν ἐν σδημρῷ κωφωτίῳ ὅλα τὰ κοσμήματά της, αὐτῇ δὲ ἀπεσύρθη μετὰ τῆς Κλεῖδος εἰς τὸν θάλαμον τῶν Μουσῶν, διὰ νὰ γράψῃ τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν ἀδελφόν της, πρὸς ὃν ἔγραψε τὰ ἔξης:

„Η Σαπφώ τῷ ἀδελφῷ τῆς Χαράξω. Πολὺ ἐλυπήθην ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἢν πρὸ δὲ λίγου ἔλαβον ἐκ μέρους σου, καίτοι ἔχάρην, ὅτι εῖσαι ὑγιής. „Ο, τι ἐφοβήθην καὶ δὲ τι σοὶ προεῖπον νὰ φυλαχθῆς νὰ κάμης, δηλαδὴ νὰ μὴ δώσῃς τὴν καρδίαν σου ἀμέσως εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν κόρην, αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ συνέβη. Ἐγὼ ὅμως σὲ συμβουλεύω νὰ ἔξετάσῃς πρῶτον τὴν καρδίαν σου, πρὶν ἡ συνδεμῆσις δὶ’ ὅλου σου τοῦ βίου. Δὲν εἶναι ἵδιον τῶν εὐγενῶν νὰ νυμφεύωνται μίαν κέρην, ἡ ὁποία ἐν τῷ πλοίῳ ἐκρεμάσθη ἀπὸ τοῦ τραχύλου των. Ήρόποτε παντὸς δὲ σκέψου, ὅτι ὁ οἶκος ἡμῶν ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀριστοκρατίαν τῆς Λέσβου καὶ δὲν πρέπει ν’ ἀτιμασθῇ δι’ ἀγχιστείας πρὸς δούλην ἀγνώστου καταγωγῆς καὶ προελεύσεως, τῆς ὁποίας καὶ σὺ ὁ ἵδιος ἀγνοεῖς τὸ παρελθόν. Ὁ ἀληθῆς ἔρως δὲν γεννᾶται αἴφνης ὑπὸ τὰ καλόδια τοῦ πλοίου καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης. Διὰ τοῦ γάμου σου δὲ ἀποξενωθῆσις ἀφ’ ἡμῶν καὶ ἡ „Ροδόπη“ σου δὲν θὰ συμπαραληφθῇ εἰς τὸν κύκλον μας. Ἐὰν ἥψελες νὰ νυμφευθῆσις, διὰ τί δὲν ἔξελεγες μίαν ἐκ τῶν ὡραίων καὶ πλουσίων νεανίδων τῆς Λέσβου, τῶν ὄποιων ἡ φύμη εἶναι διαδεδομένη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα; Διὰ τί παρεῖδες τὴν χαριτωμένην Μνησιδίκην, ἡ ὁποία τώρα ἐνεὶ ἡ μνηστὴ τοῦ Πιττακοῦ; Δὲν ἥθελεν αὐτὴ προτιμήσῃ ἕνα εὐγενῆ ἀπὸ τὸν ἀγρότην ἐκεῖνον, δὲ ὄποιος θεωρεῖ ἔχατον εὐεργέτην τοῦ λαοῦ; Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς σου μάθε δὲ τι δῆλοι οἱ εὐγενεῖς — μέλλουν νὰ ἔξορισθῶσιν ἐκ Μιτυλήνης — καὶ ὅτι ἐγὼ αὔριον ἀποπλέω μετὰ τοῦ Λαρίχου, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῆς Κλεΐδος εἰς Συκελίαν. Τὴν οἰκίαν μας ἀφήνω ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς γηραιᾶς Εἰρήνης, ἡ ὁποία πάντοτε μᾶς ὑπηρέτησε πιστῶς. Μένω ἀκόμη αὔριον ἐδῶ μόνον χάριν τῆς ἕορτῆς τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ἦν, ὡς γνωρίζεις, ὁ χορὸς τῶν παρθένων θὰ φάλη τὸν νέον μου ὅμινον πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς τοῦ ἔρωτος. Σὲ συμβουλεύω λοιπὸν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς Λέσβον, ἔως οὖλος λάβῃς νέας περὶ ἡμῶν εἰδήσεις. Ἀκουσον λοιπὸν δὲ τι σὲ συμβουλεύει ἡ ἀγαπῶσά σε ἀδελφὴ καὶ προεπάθησον ν’ ἀπαλλαγῆς ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον τῆς „Ροδόπης“ σου! Ἐχεις μὲν δύναμις δὲ τι ἡ ἀληθῆς εὐτυχία ἀνευ τῆς ἀρετῆς εἶναι ἀνύπαρκτος καὶ ἔξετασον πόσον συμμετέχουσιν αὐτῆς τὰ πρὸς τὴν δούλην αἰσθήματά σου! „Ἐρρωσο!“

Μόλις ἐπέρανε τὸ γράμμα καὶ παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν ταχυδρόμον, καὶ ἰδού εἰςήλθεν εἰς τὸ δωμάτιον δὲ Λάριχος, κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Κλεΐδα, ἡ ὁποία εἶχε τρέξει εἰς προσπάντησίν του. Ἐν μεγίστῃ ταραχῇ ἀφηγήθη πᾶν δὲ τι πρὸ δὲ λίγου ἥκουσεν ἐν τῇ ὁδῷ, τὸν θάνατον τῆς Μνησιδίκης καὶ τὴν αὐτοκτονίαν τῆς Ἀνδρομέδας.

— Τώρα πειθομαι — ἀνέκραξεν ἡ Σαπφώ συγκεκινημένη — δὲν πρέπει νὰ μένω μακρότερον εἰς τὸν τόπον τοῦτον! Οἱ θεοὶ ἐφιδόνησαν τὴν εὐτυχίαν μου καὶ ἥδη ὅργιλοι βάλλουσι τὴν χεῖρά των ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τῶν θυμάτων! Αὕτη εἶναι ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὰς σπονδὰς ἡμῶν καὶ τοὺς ὅμινους, δι’ ὃν ἐλαμπρύναμεν τὰς τελετὰς καὶ τὴν λατρείαν των; Ἰσως θὰ ἥτο καλλίτερον, ἐὰν ἔμενον ἀγνωστος καὶ ἀφανῆς τότε δὲν θὰ ἐδοκίμαζον τόσα βάσανα καὶ συμφοράς.

IX.

Απὸ πρωῖας ἐπεκράτει τῇ ἐπαύριον καὶ διὰ τὰς δόσους ζωηρὰ κίνησις. Ἄνα πᾶν ἔτος ἐωράζετο μεγαλοπρεπῶς ἡ ἥμερα, καὶ δὲ τῆς Αφροδίτης ἀνέδυν ἐκ τῶν ὅμινων καὶ δρμηθεῖσα ἐκ τῆς Κύπρου διῆλθε καὶ διὰ τῆς Λέσβου, διπλαὶς

δάξῃ τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἔργα τοῦ Ἐρωτοῦ. „Ολαὶ αἱ οἰκίαι ἥσαν περικεκαλυμμέναι διὸ χλοερῶν κλάδων, στέφανοι δὲ ἐκ μόρτου ἐστόλιζον τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα. Ἐπίσης εἶχον ἀναρτηθῆναι καὶ κλάδοι, φέροντες ἐρυθροπάρεια μῆλα, ἐπειδὴ τὸ μῆλον ἐθεωρεῖτο ιερός καρπὸς τῆς θεᾶς. „Οστις δὲ εἶχεν εἰδῶλον τι καλλιτεχνικὸν τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἔξθετεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἡ τὸ ἐτοποθετεῖει εἰς τὸ παράθυρον του.

Κυρίως δὲ εἶχε στολισθῆ διὰ θαλερῶν κλάδων δένδρων ἡ κυρία ὁδοῦ τῆς πόλεως, ἐπειδὴ δὲν αὐτῆς ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ἡ πανηγυρικὴ πομπὴ καὶ ἐνταῦθα ἐπεκράτει καὶ δὲλην τὴν ἡμέραν ἡ μεγαλειτέρα ζωὴ καὶ κίνησις. Διότι, ὡς ἦν συνήθεια, ἡ λιτανεία ἔμελλε νὰ γίνῃ περὶ λύχνων ἀφάς, μετ’ αὐτὴν δὲ θὰ ἐτελεῖτο ἡ μεγάλη θυσία τῶν αἰγῶν καὶ τὴν νύκτα θὰ ἐτέλουν τὴν λατρείαν των αἱ κυρίαι τῆς Λέσβου, εἰς τὸν δὲν εἶχον εἰζόδον οὕτε οἱ ἀνδρες, οὕτε αἱ παρθένοι.

Τέλος ἔφθασε καὶ ἡ ὥρα ἐκείνη, τὴν δῆμον πολλοὶ ἀνύπομόνως ἐπερίμενον, καὶ ἥρχισαν πανταχόθεν νὰ συρρέωσι λευκείμονες νεάνιδες μετὰ τῶν μητέρων των, αἱ ὁποῖαι πάντοτε εὐρίσκοντι νὰ τακτοποιήσωσιν εἰς τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὸν στολισμὸν τῶν τέκνων των. Ἀργότερον ἥρχισαν νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ οἱ ἀνδρες, γὰρ λάμψανως τὰς θέσεις των κατὰ συντεχνίας καὶ κατὰ ἐπιτηδεύματα καὶ νὰ ἐτοιμάζωνται εἰς πορείαν.

Αἱ κόραι ἐφόρουν δλαι λευκὰ ἐνδύματα. „Ο δωρικὸς των χιτῶν ἔξικνεῖτο μέχρι τῶν γονάτων των καὶ ἡ ἐσθὴ ἀνωμεν τῆς ζώνης ἔφερε πολλὰς καὶ βαθείας πτυχάς. Εἰς τοὺς πόδας των ἔφερον δλαι δμοια σανδάλια συγκρατούμενα διὰ κιτρίνων δερματίνων λωρίδων περὶ τὰ σφυρά, ἐν τῷ διαρκοῦ ἐσχηματίζεν δπισθεν τῆς κεφαλῆς των κόμβων. Εἰς τὴν χεῖρά των ἐκράτουν μικράν καὶ ἀπλῆν λύραν, ἥσις ἀμφότεροι οἱ βραχίονες συνέκειντο ἐκ δύο αἰγίων κεράτων, τὰ δημοια εἰς τὰ ἄνω συνεδέοντο δι’ ἐγκαρσίας ράβδου, ἐφ’ ἦσαν προεγιλωμέναι ἐπτὰ χορδαὶ ἀγουσαὶ πρὸς τὸ ἀπηγητήριον. Ἐκάστη κόρη ἐκράτει μετ’ ἀπαραμίλλου χάριτος τὸ μουσικὸν δργανον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα.

Βαθμηδὸν κατέλαβον αἱ νεάνιδες τὰς τάξεις των, ἀνὰ τέσσαρες πάντοτε, ὑπελογίσθη δὲ δὲ τι ὁγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἥσαν αἱ ἀποτελοῦσαι ὀλόκληρον τὸν χορόν. „Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ ἔβαινεν ἡ Σαπφώ μετὰ τῶν μαδητριῶν τῆς, ἐξ ὃν δυστυχῶς ἔλειπον σήμερον δύο ἐκ τῶν προεψιλεστέρων συντρόφων.

„Οπισθεν τῶν νεανίδων ἥρχοντο αἱ γυναικεῖς, μετ’ αὐτὰς δὲ οἱ ἀστοὶ κατὰ σειράν, μετὰ τούτους ἴππεις τινες καὶ τέλος τὰ πανηγυρικὰ ἄρματα, ἐν οἷς εὐρίσκοντο τὰ ἐστολισμένα θύματα.

Οἱ κοσμήτορες τῆς τελετῆς ἔτρεχον ἀνω καὶ κάτω καὶ παρετήρουν ἀν τὰ πάντα εὐρίσκοντο ἐν τάξει, μεθ’ δια τινος σημαίας ἔδωκαν τὸ σύνθημα τῆς κινήσεως τῆς πομπῆς.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἥρχισεν ὁ ὅμινος καὶ τὰ ἀσμα τοῦ χοροῦ τῶν παρθένων.

„Ἀλλὰ μόλις ἐψάλησαν συλλαβαὶ τινες καὶ αἴφνης ἐσταμάτησαν δλαι ἔνεκα θορύβου καὶ ταραχῆς εἰς τὸ μέσον τῆς πομπῆς, μεθ’ ὁ ἡκούσιθησαν φωναὶ καὶ κραυγαὶ τρόμου. „Ο Πιττακὸς καὶ οἱ σύντροφοι του εἶχον συλλάβει δύο νεανίας εἰς τὰς τελευταῖς σειράς τῶν εὐγενῶν καὶ εἶχον ἀμέσως φωύσει ὑπὸ τὰς ἐνδύματά των τὰς ζίφης, τὰ δημοια εἰς τὸν κρυπτὸν. „Ἄλλ’ οἱ προεβληθέντες, ἀντὶ νὰ παραδοθῶσιν ἀμέσως, ἔξηγαγον αὐτὰ μεθ’ ὅρμης καὶ ἐπετέμησαν χωρίς ν’ ἀκούσωσι τὰς φωνὰς τῶν φίλων των. Τότε καὶ οἱ ἀστοὶ ἐξήγαγον

τα δπλα των και μη διδοντες προσοχην εις τους λόγους του Πιττακου ηρχισαν την πάλην, ή όποια από στιγμής εις στιγμήν προελάμβανε μεγαλειτέρας διαστάσεις και καθ' ήδη ηρχισε προυηδόν να χύνηται το αἷμα, αφ' οὗ οἱ ἐν ταῖς πρώταις τάξεσιν εὐγενεῖς προεδραμον εἰς βοήθειαν τῶν φίλων των και διὰ τῶν ξιφῶν των ἐπετέμησαν ἔρρωμένως κατὰ τῶν πολιτῶν.

Μόλις ἐγνώσθη ή ἀφορμὴ τῆς ταραχῆς και μετα κραυγῶν τρόμου διέκοφαν αἱ παρθένοι τὸ ἄσμά των και διεσκορπίσθησαν ἀλλαι μὲν σπεύδουσαι οἴκαδε, ἀλλαι δὲ καταφεύγουσαι πρὸς τὰς μητέρας των, ὅπως μετ' αὐτῶν ἀπομακρυνθῶσι ταχέως τοῦ πεδίου τῆς σφαγῆς. Η Ἀτθίς κατέφυγε

νεκροὶ και τραυματίαι ἐκάλυπτον ήδη τὸ ἔδαφος τῆς πλατείας — μεταξὺ δ' αὐτῶν και ὁ γηραιὸς Εὔρυμαχος — ὅτε ὁ Πιττακός ἔστειλεν ἄγγελον εἰς τὸν λιμένα, ὅπως προκαλέσῃ εἰς ἐπικουρίαν τοὺς ἐκεῖ ναύτας, τοὺς ὄποιους ὡδήγησεν εἰς τὸ πεδίον τῆς πάλης διά τινος οἰκίας, ἔχουσης δύο ἑξόδους. Οἱ ναύταις ἐπέπεσαν κατὰ τῶν εὐγενῶν ἐκ τῶν γάτων και ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ή ἐκβασις τοῦ ἀγῶνος ἀπέβη εὐνοϊκὴ διὰ τοὺς ἀστούς. Τινὲς τῶν εὐγενῶν ἐφορεύθησαν, ἀλλοι συνελήφθησαν και ἐδεσμεύθησαν, οἱ πλεῖστοι δ' ἐδοκίμασαν να διαφύγωσι και να φύγουσιν εἰς τὸν λιμένα.

Μεταξὺ τούτων συγκατελέγετο και ὁ Ἀλκαῖος, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ήτο ὁ γνωστότατος ὅλων και εἶχεν ἀγωνισθῆ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΙΣ.

Εἰκὼν ὑπὸ E. Keyser.

μετὰ τῆς Σαπφοῦς εἰς τὴν ἐγγυς κειμένην οἰκίαν ταύτης, μετ' ὀλίγον δὲ προεῆλθε και ὁ Λάριχος, δρτις, οἱς μη ἔχων γνῶσιν τῆς συνωμοσίας, ἀφῆκε τὰς τάξεις τῶν εὐγενῶν, ἐν ὃ ὁ Λύσανδρος ἔλαβε τὴν Γύρινναν ἀπὸ τῆς χειρὸς και τὴν ὡδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν της, ὅπου ή μήτηρ τῆς κατέκειτο ἀσθενής και δὲν εἶχε δυνηθῆ να λάβῃ μέρος εἰς τὴν πομπήν.

Αἱ νοούσιαι τοῦ Πιττακοῦ ἔμειναν, οἱς εἰπομεν ἀνωτέρω, ἀνευ ἀποτελέσματος. Οἱ εὐγενεῖς λυσσῶντες διὰ τὴν ματαίωσιν τοῦ σκοποῦ των ἡγωνίζοντο μετ' ἀπελπισίας και ἐπειδὴ ἐφερον καλλίτερα δπλα και ἥσαν μᾶλλον ἥσκημένοι ἐστενοχώρησαν πολὺ τοὺς ἀστούς, καίτοι οὗτοι ἥσαν σηματιώς πολυαριθμότεροι, ἡνάγκασαν δὲ αὐτοὺς να ὑποχωρήσωσιν εἰς μίαν γωνίαν τῆς ἀγορᾶς, διὰ να μη περικυλωθῶσι πανταχόθεν ὑπὸ τῶν εὐγενῶν και κατασφαγῶσι. Πολλοὶ

μετα μεγάλης λυσσῆς, διὰ τουτο πάντες ἐπετίθεντο κατ' αὐτοῦ κυρίως και πάσῃ θυσίᾳ ἡγωνίζοντο να μη τὸν ἀφῆσωσι να διαφύγῃ. Τρεῖς ἔως τέσσαρας ἐκ των ἀντιπάλων του εἶχε ρίψει κατὰ γῆς, αὐτὸς δ' ἥμασσεν ἐκ πολλῶν τραυμάτων, ὅτε ἔφθασεν ἐγγυς τῆς οἰκίας τῆς Σαπφοῦς, τῆς ὄποιας ή θύρα κατὰ τύχην εἶχε μείνει ἀνοικτή. Ἀμέσως ὕρμησεν εἰς αὐτὴν και ἔκλεισε διὰ τοῦ μοχλοῦ ἔνδομεν τὴν θύραν. Ἀπνους σχεδὸν ἔφθασεν εἰς τὴν αὐλὴν, ὅπου ή ποιήτρια και οἱ οἰκεῖοι τῆς ἔκαμνον τὰς τελευταίας ἐτομασίας πρὸς ἀναχώρησιν. Διότι και ή Ἀτθίς εἶχεν ἀπαιτήσει παρὰ τῶν γονέων της τὴν ἀδειαν να μείνῃ παρὰ τῷ Λαρίχῳ και να τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὴν ἐξορίαν, αφ' οὗ ή ταχύτης τῆς ἀποδημίας κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ἐν Μιτυλήνῃ τέλεσιν τοῦ γάμου των.

(Ἐπειτα συνέχεια.)